

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Веска Митева Шошева, член на научно жури за присъждане на научната степен „Доктор на науките” в област на висше образование 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4 Социални дейности, утвърдено със заповед ЗД-38-165/06.03.2018 г на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” на дисертационен труд на тема **„Развитие на антидискриминационната и антипотискаща социална работа. Съвременна теория, практика и модели”**, представен от доц. д-р Сашо Тодоров Нунев

Документите, които съпровождат процедурата по защитата на дисертационния труд отговарят напълно на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, както и на Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски”. Спазени са и всички етапи по процедурата.

Представеният за становище дисертационен труд, разработен от доц. д-р Сашо Нунев е посветен на изключително важен, актуален научен проблем, чиито практико-приложен аспект резонира както в процеса на обучение на студенти по социална работа, така и в широката практика по социална работа. Разгърнат в пет глави дисертационният труд очертава няколко изследователски полета, обединени от общата цел.

Първото изследователско поле е с фокус антидискриминационната политика на ЕС в контекста на формиране, развитие и реализация на антидискриминационната и антипотискаща политика. Това поле е присъединено към идеята за преодоляване процесите на дискриминация и социално потискане. В теоретичен план е конкретизирана същността на дискриминацията, видовете дискриминация, както и стереотипите и предразсъдъците и връзката им с дискриминацията. За да изясни актуалното състояние, динамиката на формиране, както и тенденциите на развитие на антидискриминационната и антипотискащата социална работа, авторът навлиза дълбоко в същността на теории, концепции и идеологии в областта на дискриминацията и потискането като негативни социални явления.

Връзките между отделните компоненти в това изследователско поле са защитени много успешно чрез формулираните обект, предмет, цел и задачи на теоретико-емпиричното проучване.

Сложността на изследване на подобен обект е свързана със сложността на динамичните промени на съвремието, със специфичността на модерната социална държава. Заявената цел на теоретико-емпиричното изследване подчертава това. Актуалното състояние, процесите на формиране и тенденциите в развитието на антидискриминационната и антипотискаща социална работа е подложено на сериозен анализ и е защитено чрез нормативната база в социалната работа в рамките на ЕС, България, САЩ и Канада. Теоретичният анализ на различните литературни източници сполучливо подкрепя издигнатите от автора тези.

Изводите, до които достига авторът съвсем естествено поставят въпроси, отнасящи се както до факторите, водещи до възникване на дискриминация и потисничество, така и до онези фактори, които биха предотвратили и помогнали за преодоляването им. Изводите тук обхващат дискриминацията при различни общности-хора с увреждания, различията при половете, възрастовите различия, различията на база етнически произход. Вниманието е съсредоточено и върху хората с увреждания, като анализът и изводите свързани са свързани с различните модели за социална работа. Избраният фокус тук е от особено значение, тъй като това са група от хора, нуждаещи се от социална подкрепа и социална защита, при която иновациите в социалната политика и социалната работа в България все по-често е с поглед към патерналистичната концепция и медицинския модел на уврежданията. Този, както подчертава и авторът, *еклектичен подход*, изисква много внимателна преценка, тъй като иновационната концепция за социална политика и социална работа в сферата на уврежданията, интегрира основно моделите от пострадиционната социална парадигма на уврежданията. В този смисъл авторът я определя като „теоретико-приложна конструкция с антидискриминационна и антипотискаща насоченост”. Стъпвайки върху тази своя позиция Сашо Нунев в дълбочина изследва дискриминацията и потисничеството, търсейки възможно добрите решения за недопускането им и преодоляването им.

Много успешно това изследователско поле е използвано като мост към следващото, очертаващо рамките на два модела: *модел на формиране и развитие на антидискриминационно и антипотискащо теоретико-приложно направление и*

перспектива в социалната работа, и модел на антидискриминационно обучение по социална работа в ПН Социални дейности.

Същността на първия модел е позиционирана върху десет основни компонента. Всеки от тези десет компонента на модела е анализиран подробно от автора, като са отразени взаимодействията между компонентите и динамиката на разглежданите процеси. В този план е изведена необходимостта от разработване на нови теоретико-приложни конструкции в сферата на антидискриминационната и антипотискаща социална работа. Посочени са определени слабости, които към момента оказват значително негативно въздействие върху изследваните процеси.

Вторият модел е с ясно изразен педагогически дизайн. В организационно функционален план той извежда потребности – образователни и обществени, очертаващи необходимостта от включването на конкретни компоненти, антидискриминационни и антипотискащи, в обучението по социална работа. В чисто дидактически план, авторът определя учебния план и учебните дисциплини като съществени компоненти на модела, разделяйки учебните дисциплини на базов цикъл и такива от цикъл социална работа. В този модел положителна страна е включването на „клубни форми“ за извънаудиторна заетост, но облечени в „хипотеза за контакт“ и теорията на междугруповия контакт.

Чрез този пети компонент на модела, авторът защитава необходимостта от широта в позитивните нагласи, равнопоставеност, толерантност, недискриминиране и други, които да се формират при взаимодействието между различните групи от участници в клубните форми. Подобен прочит на извън аудиторната заетост съдържа в себе си изискването за осмисляне на характера и реализирането на дейностите със студентите извън рамките на аудиторната заетост. Поставя въпроси отнасящи се до преодоляване на формализма и насищане на различните дейности със студентите в контекста на психо-социалната компетентност. Тези въпроси Сашо Нунев анализира с професионален усет и отношение.

Всичко това е подложено на емпирично изследване, чиито обект, предмет, цел, задачи и хипотези са коректно формулирани. В изследването са включени 130 студенти от ОКС „бакалавър“ и „магистър“ от които 90 са членове на Клуб на социалния работник. Използваните методи са адекватни на целта на изследването. На задълбочен анализ са подложени резултатите от субскали „факултет“ и „студенти“. Получените данни сочат, че е налице тенденция на позициониране в левия утвърждаващ сектор, т.е.

участниците са с позитивно ориентирани нагласи. Тези тенденции се запазват при обработката на всички емпирични данни.

Резултатите от статистическия анализ на емпиричните данни дават основание да се направи извод, че у студентите, включени в изследването са формирани позитивни нагласи и към хората с увреждания. Приведените данни и прецизно извършените анализи недвусмислено показват, че предложеният модел е работещ и носи значителна практико-приложна стойност.

Дисертационният труд на доц. д-р Сашо Нунев е едно мащабно и в дълбочина реализирано изследване, което поставя много въпроси и има своето съществено значение, свързано с перспективите в развитието на социалната работа в България в теоретичен и практически план. То поставя много въпроси и предлага нов подход към обучението на студентите в професионално направление „Социални дейности“. Дисертационният труд е с рефлексия към същността, съдържанието и практическата осъществимост на социалната политика в България. Разгърнат е върху 733 страници основен текст и 62 страници приложения оформени в самостоятелно книжно тяло, дисертационният труд аналитично с професионализъм определя параметрите, в които следва да се разгънат новите тенденции на съвременната социална работа. Личната позиция на автора, представена в контекста на антидискриминационната и антипотискаща социална работа може да служи като отправна точка в търсенето на промяната в социалната работа, очертана в социален, политически и демографски план. Приносите на дисертационния труд са с теоретичен и приложен характер. Солидаризирайки се с посочените от автора приноси отбелязвам, че част от тях биха могли да бъдат прегрупирани, за да се открият още по-добре значимите страни на изследването. Седемте области, в които са обособени приносите са в тясна връзка с логиката на цялата изследователска процедура. Релевантната литература е представена към съответната глава, което значително улеснява използването и.

Публикациите, свързани с дисертационния труд са общо 29, от които 2 монографии, 3 студии, 11 статии в научни списания и 13 доклада в научни конференции. Забелязани са общо 63 цитирания, като 18 са по темата на дисертационния труд. Три от публикациите са цитирания в списания с импакт фактор.

Заклучение

Представеният дисертационен труд от Сашо Тодоров Нунев е широко мащабно с научно-приложен характер изследване. То е сериозна реплика към актуалното състояние на социалната работа като теория и практика, както и към обучението на

студентите от професионално направление „Социални дейности”. Дълбочината, с която е реализирано проучването, разработените модели и актуалните въпроси, които се поставят пред теорията и практиката ми позволява да изкажа положителната си оценка и да предложа на уважаемите членове на научното жури да подкрепят с положителния си вот присъждането на научната степен „доктор на науките” на Сашо Тодоров Нунев в област на висше образование 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4 Социални дейности .

Изготвил становището:

23.05.2018

проф.д-р Веска Шошева